

Seat No.	
-----------------	--

B.A. (Part - III) (Semester - VI) (CBCS) Examination, March - 2023**GEOGRAPHY****DSE - E233 : (a) Political Geography (Special Paper - XII)****Sub. Code : 75748/80048****Day and Date : Saturday, 27 - 05 - 2023****Total Marks : 40****Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.**

- Instructions :**
- 1) **All questions are compulsory.**
 - 2) **Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.**
 - 3) **Figures to the right indicate full marks.**
 - 4) **Use of map stencil is allowed.**

Q1) Choose the correct alternative for the following questions. [5]

- a) Which of the following is the branch of Human Geography?
- i) Soil Geography
 - ii) Physical Geography
 - iii) Political Geography
 - iv) None of these
- b) Who introduced the idea of a realistic approach in Political Geography?
- i) Bowman
 - ii) Strabo
 - iii) Ratzel
 - iv) Brown
- c) What is the nature of boundaries?
- i) Outer oriented
 - ii) Linear
 - iii) Areal
 - iv) None of these

P.T.O.

- d) How far does the heart land extended in south?
- i) Arctic Ocean
 - ii) Plateau of Iran
 - iii) Volga River
 - iv) Lena River
- e) Chandoli Dam is built on which river?
- i) Godawari
 - ii) Koyana
 - iii) Savitri
 - iv) Warana

Q2) Write short notes on any three of the following. [15]

- a) Scope of Political Geography.
- b) The division of the world by Mackinder.
- c) Types of frontiers.
- d) Importance of Rimland.
- e) Issues of Chandoli Dam Project.

Q3) Write answer in detail on any two of the following. [20]

- a) Define Political Geography and explain its nature.
- b) What is Nation? Explain the essential elements for Nation building.
- c) Discuss the Krishna river water dispute.

मराठी रूपांतर

- सूचना :**
- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - 2) आवश्यक तेथे आकृत्या व नकाशे काढा.
 - 3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 4) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र.1) खालील प्रश्नांसाठी दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

[5]

- अ) खालील पैकी कोणती मानवी भूगोलाची उपशाखा आहे?
i) मृदा भूगोल	ii) प्राकृतिक भूगोल
iii) राजकीय भूगोल	iv) यापैकी नाही
- ब) राजकीय भूगोलातील वास्तव दृष्टिकोनाची कल्पना कोणी मांडली?
i) बाऊमन	ii) स्ट्रेबो
iii) रॅटझेल्	iv) ब्रॉन
- क) सीमारेषांचे स्वरूप कसे असते?
i) बाहेरील भाग	ii) रेषायुक्त
iii) क्षेत्रीय	iv) यापैकी नाही
- ड) हृद्यस्थलाचा विस्तार दक्षिणेस कुठेपर्यंत आहे?
i) आर्टिक महासागर	ii) इराणचे पठार
iii) व्होल्गा नदी	iv) लेना नदी
- इ) चांदोली धरण कोणत्या नदीवर बांधले आहे?
i) गोदावरी	ii) कोयणा
iii) सावित्री	iv) वारणा

प्र.2) खालीलपैकी तीनवर टिपा लिहा.

[15]

- अ) राजकीय भूगोलाची व्याप्ती
- ब) मॅकिंडर यांनी केलेली जगाची विभागणी
- क) सीमांचे प्रकार
- ड) रिमलँडचे महत्व
- इ) चांदोली धरण प्रकल्पाचे प्रश्न

प्र.3) खालीलपैकी दोन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

- अ) राजकीय भूगोलाच्या व्याख्या सांगून स्वरूप स्पष्ट करा.
- ब) राष्ट्र म्हणजे काय? राष्ट्राच्या निर्मितीस आवश्यक घटक स्पष्ट करा.
- क) कृष्णा नदी पाणी वाटप वाद याविषयी चर्चा करा.

B.A. (Part - III) (Semester - VI) (CBCS) Examination, March - 2023

GEOGRAPHY

DSE - E233 : (b) Geography of Health and Wellbeing (Special Paper - XII)

Sub. Code : 75748/80048

Day and Date : Saturday, 27 - 05 - 2023

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.
 - 4) Use of map stencil is allowed.

Q1) Choose the correct alternative for the following questions. [5]

- a) What is the best definition of human wellbeing?
 - i) Human wellbeing is defined as the ability of people to access the things they need in order to live happy, healthy and contented lives.
 - ii) Human wellbeing is defined as the ability of people to access the primary requirements in life.
 - iii) Human wellbeing is defined as the ability of people to do what they would like to in life.
 - iv) Human wellbeing is defined as the ability of people to access the basic necessities of life.
- b) What are the common symptoms of COVID-19?
 - i) New and continuous cough
 - ii) Fever
 - iii) Tiredness
 - iv) All the above

- c) At which place the Headquarter of World Health Organization is located?
- i) Berlin
 - ii) Geneva
 - iii) Paris
 - iv) Chicago
- d) What is the cause of Acid Rain?
- i) Water Pollution
 - ii) Soil Pollution
 - iii) Noise Pollution
 - iv) Air Pollution
- e) Waste removal system was established in which city for the first time?
- i) Athens
 - ii) Lahore
 - iii) Paris
 - iv) London

Q2) Write short notes (Any three out of five) :

[15]

- a) Poverty and human health.
- b) Health risks.
- c) Preventive measures of diabetes.
- d) Transportation and human health.
- e) IPCC.

Q3) Write answer in detail (Any two out of three) :

[20]

- a) Define geography of health and wellbeing and explain its nature.
- b) What is industrialisation? Explain effects of industrialisation on human health.
- c) What is dengue? Give the causes, effects and preventive measures of dengue?

मराठी रूपांतर

- सूचना :**
- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - 2) आवश्यक तेथे आकृत्या व नकाशे काढा.
 - 3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 4) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र.1) खालील प्रश्नांसाठी दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

[5]

अ) मानवी कल्याणाची सर्वोत्तम व्याख्या काय आहे?

- i) आनंदी, निरोगी आणि समाधानी जीवन जगण्यासाठी लोकांना आवश्यक असलेल्या गोष्टींमध्ये प्रवेश करण्याची क्षमता अशी मानवी कल्याणाची व्याख्या केली जाते.
- ii) मानवी कल्याण म्हणजे जीवनातील प्राथमिक गरजा पूर्ण करण्याची लोकांची क्षमता.
- iii) मानवी कल्याण म्हणजे त्यांना जीवनात जे हवे ते करण्याची लोकांची क्षमता अशी व्याख्या केली जाते.
- iv) मानवी कल्याण म्हणजे जीवनाच्या मूलभूत गरजा मिळवण्याची लोकांची क्षमता.

ब) COVID-19 ची सामान्य लक्षणे कोणती आहेत?

i) नवीन आणि सतत खोकला	ii) ताप
iii) थकवा	iv) वरील सर्व

क) जागतिक आरोग्य संघटनेचे मुख्य कार्यालय कोणत्या ठिकाणी आहे?

i) बर्लिन	ii) जिनिव्हा
iii) पॅरिस	iv) शिकागो

ड) आम्ल पर्जन्याचे कारण कोणते?

i) जल प्रदूषण	ii) मृदा प्रदूषण
iii) ध्वनी प्रदूषण	iv) हवा प्रदूषण

इ) कचरा दूर करण्याची यंत्रणा सर्वप्रथम कोणत्या शहरात बसवली गेली?

i) अथेन्स	ii) लाहोर
iii) पॅरीस	iv) लंडन

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) दारिद्र्य आणि मानवी आरोग्य.
 ब) आरोग्य धोके.
 क) मधुमेह प्रतिबंधात्मक उपाय.
 ड) वाहतूक आणि मानवी आरोग्य.
 इ) आय पी सी सी.

प्र.3) सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

[20]

- अ) आरोग्य आणि कल्याण भूगोलाची व्याख्या सांगून त्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 ब) औद्योगिकीकरण म्हणजे काय? औद्योगिकीकरणाचे मानवी आरोग्यावर होणारे परिणाम स्पष्ट करा.
 क) डेंग्यू म्हणजे काय? डेंग्यूची कारणे, परिणाम आणि प्रतिबंधात्मक उपाय लिहा.

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part - III) (Semester - VI) Examination, March - 2023

GEOGRAPHY (DSE-E232) (Paper - XI)

A) Urban Geography

Sub. Code : 75747/80047

Day and Date : Friday, 26 - 05 - 2023

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All Questions are compulsory.
 - 2) Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.
 - 3) Figures to the right indicates full marks.
 - 4) Use of map stencils is allowed.

Q1) Choose the correct alternative for the following questions : [5]

- a) Urban geography is the branch of which geography?
 - i) Economic Geography
 - ii) Political Geography
 - iii) Social Geography
 - iv) Industrial Geography
- b) Which is the originate language of word Urban?
 - i) Spanish
 - ii) French
 - iii) Latin
 - iv) English
- c) Which of the following town is important by his religious function?
 - i) Pune
 - ii) Mumbai
 - iii) Pandhrpur
 - iv) Satara
- d) When did the E.W. Barges put forth concentric zone theory?
 - i) 1923
 - ii) 1932
 - iii) 1936
 - iv) 1942
- e) Who put forth the concept of Garden City?
 - i) Howard
 - ii) Nelson
 - iii) Ritter
 - iv) Davis

P.T.O.

Q2) Write short notes (Any Three) :

[15]

- Nature of urban geography.
- Significance of urban geography.
- Types of situation
- Rural urban fringe
- Slum problem

Q3) Write answers in detail any two of the following questions :

[20]

- Explain the factors of urbanization with example?
- What is C.B.D. and explain the characteristics of C.B.D.?
- Explain the urban planning of India?

मराठी रूपांतर

- सूचना :**
- सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - आवश्यक तेथे सुबक नकाशे व आकृत्या काढा.
 - उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र.1) खालील प्रश्नांसाठी योग्य पर्याय निवडा.

[5]

- नागरी भूविज्ञान हि कोणत्या भूविज्ञानाची उपशाखा आहे?
 - आर्थिक भूविज्ञान
 - राजकीय भूविज्ञान
 - सामाजिक भूविज्ञान
 - औद्योगिक भूविज्ञान
- अर्बन (Urban) या शब्दाची उत्पत्ती कोणत्या भाषेमधून झालेली आहे?
 - स्पॅनिश
 - फ्रेंच
 - लॅटिन
 - इंग्रजी
- खालीलपैकी कोणते शहर धार्मिक कार्याच्या दृष्टीने महत्त्वाचे आहे?
 - पुणे
 - मुंबई
 - पंढरपूर
 - सातारा

- ड) ई. डब्ल्यू. बर्गोस यांनी सकेंद्रीय कटिबंध सिद्धांत कधी मांडला ?
i) 1923	ii) 1932
iii) 1936	iv) 1942
- इ) नगर उद्यान हि संकल्पना कोणी मांडली ?
i) हॉवर्ड	ii) नेल्सन
iii) रिटर	iv) डेव्हीस

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) :

[15]

- अ) नागरी भूविज्ञानाचे स्वरूप
 ब) नागरी भूविज्ञानाचे महत्व
 क) स्थितीचे प्रकार
 ड) ग्रामीण नागरी पट्टा
 इ) झोपडपट्टी समस्या

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

- अ) नागरीकरणावर परिणाम करणारे घटक उदाहरणासह स्पष्ट करा.
 ब) सी.बी.डी. म्हणजे काय ? ते सांगून सी.बी.डी. ची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 क) भारतातील नगर नियोजन स्पष्ट करा.

B.A. (Part - III) (Semester - VI) Examination, May - 2023

GEOGRAPHY (DSE-E232) (Paper - XI)

B) Regional Planning and Sustainable Development

Sub. Code : 75747/80047

Day and Date : Friday, 26 - 05 - 2023

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.
 - 3) Figures to the right indicates full marks.
 - 4) Use of map stencils is allowed.

Q1) Choose the correct alternative for the following questions : [5]

- a) What is the meaning of the region?
 - i) A region is an area of only climate that has common features
 - ii) A region is an area of land that has no common features
 - iii) A region is an area of land that has common features
 - iv) None of these
- b) Who put forth growth pole model?
 - i) Francois Perroux's
 - ii) Walter Christaller's
 - iii) R.P. Mishra
 - iv) None of these
- c) Growth Foci concept can be applied for which of the following?
 - i) The transformation of socio-economic activities of rural and urban settlements.
 - ii) The transformation of only economic activities of rural and urban settlements
 - iii) The transformation of only social activities of rural and urban settlements.
 - iv) The transformation of socio-economic activities of only rural settlements.

- d) Sustainable development is important to create a balance between which of the following elements?
- i) Economic needs
 - ii) Environmental and social needs
 - iii) Only i
 - iv) Both i and ii
- e) What is the importance of regional planning?
- i) To develop the region
 - ii) To develop the only education
 - iii) To develop the health facility
 - iv) None of these

Q2) Write short notes (Any Three) :

[15]

- a) Demarcation of region
- b) Concept of regional planning
- c) Characteristics of region
- d) Growth Pole model
- e) Indicators of measuring development

Q3) Write answers in detail any two of the following questions :

[20]

- a) Describe the planning regions of India.
- b) Describe the central place theory.
- c) Explain the human development index.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 2) आवश्यक तेथे सुबक नकाशे व आकृत्या काढा.
 3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 4) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र.1) खालील प्रश्नांसाठी योग्य पर्याय निवडा.

[5]

- अ) प्रदेश याचा अर्थ काय आहे?
- प्रदेश म्हणजे असा भाग ज्यात केवळ हवामान हे समान वैशिष्ट्ये असते
 - प्रदेश हा असा जमिनीचा भाग असतो ज्यात समान वैशिष्ट्ये नसतात
 - प्रदेश हा असा जमिनीचा भाग असतो ज्यात समान वैशिष्ट्ये असतात
 - यापैकी नाही
- अ) वृद्धी जनक स्थल सिद्धांत कोणी मांडला?
- फ्रानकोसीस पेरोक्स
 - बाल्टर ख्रिस्तलर
 - आर.पी.मिश्रा
 - यापैकी नाही
- क) खालीलपैकी कोणत्या घटकासाठी वाढ केंद्र संकल्पना वापरली जाते?
- ग्रामीण व नागरी वसाहतीमध्ये सामाजिक व आर्थिक परिवर्तन
 - ग्रामीण व नागरी वसाहतीमध्ये केवळ आर्थिक परिवर्तन
 - ग्रामीण व नागरी वसाहतीमध्ये केवळ सामाजिक परिवर्तन
 - केवळ ग्रामीण वसाहतीमध्ये सामाजिक व आर्थिक परिवर्तन
- ड) खालीलपैकी कोणत्या घटकात समतोल राखण्यासाठी चिरंतन विकास महत्वाचा आहे?
- आर्थिक गरज
 - पर्यावरणी आणि सामाजिक गरज
 - फक्त i
 - दोन्ही i आणि ii
- इ) प्रादेशिक नियोजनाचे महत्व काय आहे?
- प्रदेशाचा विकास करणे
 - केवळ शिक्षणाचा विकास करणे
 - आरोग्य सुविधेचा विकास करणे
 - यापैकी नाही

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) :

[15]

- अ) प्रदेश निर्धारण
- ब) प्रादेशिक नियोजन संकल्पना
- क) प्रदेशाची वैशिष्ट्ये
- ड) वृद्धी जनक स्थल सिद्धांत
- इ) विकास मोजण्याचे निर्दर्शक

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

- अ) भारतातील नियोजन प्रदेश यांचे वर्णन करा.
- ब) मध्यवर्ती स्थान सिद्धांताचे वर्णन करा.
- क) मानवी विकास निर्देशांक स्पष्ट करा.

- d) In which of the following year Special Economic Zone (SEZ) policy was announced?
- i) April, 1999
 - ii) April, 2000
 - iii) April, 2005
 - iv) April, 2007
- e) In which country is the Canadian Pacific Railway?
- i) U.S.A.
 - ii) Canada
 - iii) Russia
 - iv) Brazil

Q2) Write short notes on any three of the following. [15]

- a) Branches of Economic Geography
- b) Economical factors affecting on location of agricultural activity.
- c) Concept of Special Economic Zone
- d) Distribution of Automobile Industry in India.
- e) Significance of Transportation.

Q3) Write in detail answers any two of the following questions. [20]

- a) What is the Economic Geography? Describe its scope.
- b) Explain the Alfred Weber's theory of industrial location.
- c) Explain the major roadway network of the world.

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) आवश्यक तेथे सुबक नकाशे व आकृत्या काढा.
 - 4) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र.1) खालील प्रश्नांसाठी दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा :

[5]

- अ) अगदी सुरवातीच्या काळात आर्थिक भूगोलाचे स्वरूप खालील पैकी कोणते होते?
i) वर्णनात्मक	ii) वैज्ञानिक
iii) गतिशील	iv) संख्येकी
- ब) खालील पैकी कोणता उद्योगावरती परिणाम करणारा भौगोलिक घटक नाही?
i) भूपृष्ठरचना	ii) स्थान
iii) शक्तिसाधने	iv) बाजारपेठ
- क) विशिष्ट भागात सापडणाऱ्या कच्चा मालाचे खालील पैकी कोणते उत्तम उदाहरण आहे?
i) हवा	ii) ऊस
iii) पाणी	iv) मृदा
- ड) खालील पैकी कोणत्या वर्षी विशेष आर्थिक क्षेत्र (सेझ) धोरण जाहीर झाले?
i) एप्रिल, 1999	ii) एप्रिल, 2000
iii) एप्रिल, 2005	iv) एप्रिल, 2007
- इ) कॅनेडीयन पॅसिफिक लोहमार्ग कोणत्या देशात आहे?
i) यु.एस.ए.	ii) कॅनडा
iii) रशिया	iv) ब्राझील

प्र.2) खालील पैकी कोणत्याही तीन टिपा लिहा.

[15]

- अ) आर्थिक भूगोलाच्या शाखा
- ब) कृषी क्रियांच्या स्थानावर परिणाम करणारे आर्थिक घटक
- क) विशेष आर्थिक क्षेत्राची (सेझ) संकल्पना
- ड) भारतातील ऑटोमोबाईल उद्योगाचे वितरण
- इ) वाहतुकीचे महत्त्व

प्र.3) खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

- अ) आर्थिक भूगोल म्हणजे काय? त्याची व्याप्ती सांगा.
- ब) आल्फ्रेड वेबरचा औद्योगिक स्थानिकीकरणाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- क) जगातील प्रमुख रस्ते वाहतूक स्पष्ट करा.

